

РЕШЕНИЕ

№ 65

гр. Варна, 22.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВАРНА, I СЪСТАВ, в публично заседание на седемнадесети април през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Милен П. Славов

Членове: Петя Ив. Петрова
Мария Кр. Маринова

при участието на секретаря Олга Ст. Желязкова
като разгледа докладваното от Петя Ив. Петрова Въззивно гражданско дело № 20243000500121 по описа за 2024 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Производството по в. гр. д. № 121/2024 г. по описа на Варненския апелативен съд е образувано по въззивни жалби на двете страни срещу съответни части от решение № 7/11.01.2024 г., постановено по гр.д. №220/2023 г. по описа на Силистренския окръжен съд, както следва:

- По въззивна жалба на Прокуратурата на Република България, подадена чрез прокурор при ОП – Силистра против решение № 7/11.01.2024 г., постановено по гр.д. №220/2023 г. по описа на Силистренския окръжен съд, В ЧАСТТА с която Прокуратурата на Република България е осъдена да заплати на Г. С. К., на основание чл.2,ал.1,т.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, сумата от 5000 лева обезщетение за причинени неимуществени вреди, пряка и непосредствена последица от незаконното му задържане под стража за 13 дни, наложено като мярка за неотклонение по ДП №259-3М-79/23 по описа на РУ Дулово, с Определение № 92/10.04.2023г. постановено по ЧНД №104/23 г. по описа на РС-Дулово, отменена с Определение, постановено на 20.04.2023г. по ВЧНД №162/23г. по описа на Окръжен съд-Силистра, заедно със законната лихва считано от

20.04.2023г. до окончателното изплащане на задължението и.

Прокуратурата е навела оплаквания за неправилност на решението на окръжния съд в обжалваната му осъдителна част, като постановено в нарушение на процесуалните правила и на материалния закон и е молила за отмяната му в тази част. Изложила е съображения: съдът приел, че в резултат на задържането на ищеца и то само за 13 дни, за ищеца са настъпили отрицателни последици в емоционален, социален, здравословен и професионален план, изразяващи се в преживени притеснения, неудобство, стрес, уронен престиж, в накърняване на честта и достойнството, в zlepоставяне пред обществото, основавайки се на „житейската логика“, без същите да са доказани, евентуално и без да е доказана причинна връзка между същите и незаконното задържане; съдът присъдил обезщетение при липса на доказване от ищеца на причинени му вреди - болки и страдания над обичайните за такъв случай или за конкретно увреждане на здравето му и за други специфични увреждания с оглед конкретни обстоятелства, личността на увредения, обичайната му среда или общественото положение; при определяне размера на обезщетението, съдът не съобразил правилата на чл. 52 от ЗЗД, липсата на необичайни неудобства от задържането и факта, че разследването по наказателното производство все още продължава, както и не анализирал релевантни обстоятелства за образование, професия и принос на ищеца за обществото и така присъдил завишен размер на обезщетението;

Въззиваемият К. не е подал отговор на въззивната жалба.

-По въззивна жалба на Г. С. К., подадена чрез адв. С., против решение № 7/11.01.2024 г., постановено по гр.д. №220/2023 г. по описа на Силистренския окръжен съд, В ЧАСТТА, с която съдът е отхвърлил искът му по чл. 2, ал. 1, т. 1 от ЗОДОВ за присъждане на обезщетение за претърпените от него неимуществени вреди за разликата над уважената част в размер на 5 000 лева до предявената претенция от 26 000 лева.

Въззивникът е сочил, че в обжалваната част решението е неправилно поради допуснати нарушения на материалния закон (чл.52 ЗЗД) и необоснованост, като е молил за отмяната му в същата част и за уважаване на иска до пълния му размер от 26 000 лв., ведно със законните лихви от датата на увреждането 20.04.2023г. до окончателното му изплащане. Молил е и за присъждане на сторените от него разноси за двете инстанции съобразно

уважената част на претенцията. Изложил е, че: присъденото обезщетение не е съобразено от окръжния съд напълно с конкретните обстоятелства на случая и е немотивирано занижено, предвид доказателствата за големия интензитет на наказателно-процесуалните действия в производството по незаконното му задържане, оставения от тях тежък и траен отпечатък в съзнанието му и компрометираните завинаги психика и самочувствие с невъзможността за възстановяване на доброто му име в малкото населено място, където живее и където битувало мнението, че близо двуседмичното му арестуване не може да е без причина; съдът при определяне размера на обезщетението погрешно отчел икономическите условия и жизнения стандарт в страната (икономическите условия и жизненият стандарт в страната не влияели върху обема на негативните последици), както и това, че прокуратурата е органа, чиито действия са иницирали последвалото съдебно производство, а съдът, в нарушение на процесуалните правила, е постановил задържане под стража (първостепенният съд допуснал смешение между разделната и солидарната отговорност, обсъждайки „приноса“ на съда и на прокуратурата за настъпилите неимуществени вреди, а за конкретния правен спор приносът за настъпването на вредоносния резултат, за който отговаря държавата бил безразлично обстоятелство).

Прокуратурата на РБ не е подала отговор на въззивната жалба.

Решението на окръжния съд не е обжалвано и е влязло в сила в осъдителната част за обезщетението за имуществени вреди от 2000 лв.

В съдебно заседание пред настоящата инстанция, всяка от страните, чрез своя процесуален представител е поддържала въззивната си жалба и е оспорила въззивната жалба на насрещната страна. Разноски не са претендирани.

Съдът на осн. чл. 269 от ГПК, след като извърши служебна проверка, намира обжалваното решение за валидно изцяло и допустимо в обжалваната му част, а по правилността му след преценка на събраните по делото доказателства, намира следното:

Производството пред Силистренския окръжен съд е било образувано по искова молба на Г. С. К., с която срещу Прокуратура на Република България са предявени иски по чл.2,ал.1,т.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди за заплащане на сумата от 26 000 лв. - обезщетение за

неимуществени вреди, пряка и непосредствена последица от незаконното му задържане под стража за 13 дни, наложено като мярка за неотклонение по ДП №259-ЗМ-79/23 по описа на РУ Дулово, с Определение № 92/10.04.2023г. постановено по ЧНД №104/23 г. по описа на РС-Дулово, отменена с Определение, постановено на 20.04.2023г. по ВЧНД №162/23г. по описа на Окръжен съд-Силистра, заедно със законната лихва считано от 20.04.2023г. до окончателното изплащане на задължението, както и за заплащане на обезщетение за имуществени вреди от 2000 лв. (което не е предмет на настоящото производство).

Прокуратурата е оспорила исковете и е молила за отхвърлянето им, като релевантни за настоящото производство възражения са наведените във въззивната жалба такива.

От събраните по делото доказателства се установява и не се оспорва от страните понастоящем следното:

На 05.04.2023 г. ищецът е привлечен в качеството му на обвиняем по ДП 259-ЗМ-79/2023 г. по описа на РУ Дулово за това, че на 03.04.2023 г. е извършил действия с цел да възбуди или удовлетвори полово желание без съвокупление с лица ненавършило 14 годишна възраст – престъпление по чл. 149, ал.1 от НК. С определение от 07.04.2023 г. по ч.н.д. № 102/2023 г. на РС Дулово му е наложена мярка за неотклонение „парична гаранция“, след първоначално постановено от прокуратурата 72 часово задържане по чл. 64, ал.2 от НПК и поискана от прокуратурата мярка за неотклонение „Задържане под стража“.

Процесното задържане е второ по ред, като същото е осъществено след като на 08.04.2023 г. ищецът е привлечен като обвиняем по същото досъдебно производство за две нови престъпления, съответно по чл. 354а, ал. 3, пр.2 и чл. 354в, ал.1 НК. С постановление на прокуратурата той е задържан за 72 часа на осн.чл. 64, ал.2 от НПК като обезпечение за явяването му пред съда за определяне на новата, поискана от прокуратурата мярка за неотклонение „задържане под стража“. С определение № 92/10.04.2023г., постановено по ч.н.д. №104/23г. по описа на РС-Дулово, на Г. К. е наложена мярка за неотклонение „задържане под стража“ по образуваното ДП № 259-ЗМ-79/23 г. по описа на РУ-Дулово. С Определение № 125/20.04.2023г. постановено по ВЧНД № 162/23 г. по описа на ОС-Силистра, определението на районния съд

е отменено и искането на прокуратурата за определяне на мярка за неотклонение „задържане по стража“ по същото досъдебно производство е оставена без разглеждане. По повод това искане на прокуратурата за налагане на мярка за неотклонение „задържане под стража“, ищецът е бил задържан от 08.04.2023 г. до 20.04.2023 г. или общо 13 дни.

Тези факти водят до извода за незаконно задържане на ищеца и наличие на хипотезата на чл.2, ал.1, т.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/. Т.е. касае до хипотезата на претенция за обезщетяване на вреди от незаконно задържане, когато самата мярка за неотклонение е отменена като незаконна, без оглед каква е съдбата на наказателното производство (т. 13 от ТР № 3 от 2004 г. на ОСГК). Държавата отговаря за вредите по чл.2, ал.1, т.1 от ЗОДОВ, когато задържането под стража е отменено като незаконно, независимо от развитието на досъдебното и съдебно производство и обезщетението се определя самостоятелно. Задържането на К. е незаконно (то е отменено като такова по реда на институционния контрол) и е в противоречие с разпоредбата на чл.5, ал.1, т.1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, според който никой не може да бъде лишен от свобода освен в изброените случаи и само в съответствие с процедури, предвидени от закона. Незаконното задържане е следствие на отправеното от прокуратурата искане, поради което тя е и процесуалният субституент на държавата, отговарящ за вредите от него. В мотивите на Тълкувателно решение № 5 от 15.06.2015 г. на ВКС по т. д. № 5/2013 г., ОСГК е казано, че съдът не е легитимиран да представлява държавата по искове за обезщетение за вреди от задържане под стража като мярка за неотклонение, когато то е отменено поради липса на законно основание. Мерките за неотклонение са законови средства за процесуална принуда, които съобразно разпоредбата на чл. 57 НПК се налагат с цел да бъде осигурено нормалното протичане и довършване на развиващото се наказателно производство и да гарантират изпълнението на влязлата в сила присъда. Промяната или отмяната на мярката за неотклонение е с оглед критериите за това да бъде попречено на обвиняемия да се укрие, да извърши престъпление или да осуети привеждането в изпълнение на влязлата в сила присъда. Когато задържането под стража е постановено от първата съдебна инстанция, но не е отговаряло на изискванията на вътрешното право /НПК/ именно съдът като въззивна инстанция е органът, който е установил с

обвързваща сила незаконността и я е отстранил като е коригирал практиката си. По този начин са взети и мерки за отстраняване причините за допуснатото нарушение на закона в изпълнение целите на ЗОДОВ и стандартите на Конвенцията. Правно действие поражда само влезият в сила съдебен акт, поради което съдът като субект в наказателния процес, който е освободил незаконно задържаното лице не трябва да представлява държавата в този случай.

По спорните въпроси за вредите и обезщетението:

Съгласно трайно установената практика на ВКС, размерът на обезщетението за неимуществени вреди е свързан с критерия за справедливост, дефинитивно определен в чл.52 ЗЗД, спрямо който настъпилата вреда се съизмерява. Справедливостта, като критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди, включва винаги конкретни факти, относими към стойността, която засегнатите блага са имали за своя притежател. В този смисъл справедливостта по см. на чл.52 ЗЗД не е абстрактно понятие, а тя се извежда от преценката на конкретните обстоятелства, които носят обективни характеристики – характер и степен на увреждане, начин и обстоятелства, при които е получено, последици, продължителността и степен на интензитет, възраст на увредения, обществено и социално положение. Принципът на справедливост включва в най-пълна степен обезщетяване на вредите на увреденото лице от вредоносното действие.

Съдът съобразява следното:

При задържането К. е бил на 42 г., занимавал се със селскостопанска дейност и бил регистриран като земеделски производител. Той живее в малко населено място – в с.Правда, община Дулово. По делото няма твърдения и данни Г. К. да е предходно осъждан или да е задържан с мярка за неотклонение, като данните са само за задържането му за 72 часа като обезпечение на наложената му по наказателното дело мярка за неотклонение „подписка“ (предходната мярка по същото дело). Понастоящем наказателното производство срещу ищеца с обвинения за трите посочени по-горе престъпления е висящо.

Разпитаните по делото във връзка с доказване на неимуществените вреди на ищеца от незаконното задържане свидетели са двама – св.К. С. и

св.Л. К., съответно син и брат на ищеца. И двамата свидетели са заявили, че след като излязъл от ареста Г. К. бил тъжен, не желал да се среща с хора, затворил се, не се хранел, не спял, имало спад в самочувствието му, не можел да погледне децата си от срам. Това, обаче свидетелите са свързали с отношението на хората към него заради повдигнатите му обвинения – хората го гледали като престъпник, изнасилвач, коментирали и го обсъждали като такъв. Тези данни на свидетелите са от техни лични впечатления, но за периода след освобождаването ищеца от ареста. За престоя му в ареста, те са посочили само, че са му носили лекарства, защото той се разболял от грип. Други доказателства за конкретните негативни преживявания на ищеца от самото незаконно задържане по делото няма. Затова и предвид изнесеното от свидетелите, съдът намира, че вредите на ищеца от незаконното задържане за 13 дни са в един обичаен за неосъждан и незадържан до този момент човек и се изразяват в стреса, страха, притесненията от нарушаване на правото му на свобода, включително и от негативните емоционални преживявания при постановяване на задържането му от първостепенния съд (на 10.04.2023г.) до освобождаването му въззивната инстанция (20.04.2023г.). Именно тези вреди са следствие на незаконното задържане и те следва да бъдат обезщетени. Ищецът не е доказал да е претърпял вреди от незаконното задържане над обичайния размер, включително да е имал твърдяните семейни проблеми и противоречия с близки, поради което и такива съдът не съобразява при определяне размер на обезщетението.

Апелативният съд, предвид изложените съображения и конкретните данни по делото за характера и вида на негативните преживявания, интензитета и обичайния им размер и като съобрази стандарта на живот в страната и средностатистическите показатели за доходи по време на възникване на увреждането 2023 г. както и съдебната практика в сходни случаи намира, че за обезщетяването на причинените му от незаконното задържане вреди и с оглед принципа на справедливост и на осн. чл. 52 от ЗЗД, на ищеца следва да бъде присъдена сумата от 1000 лв.

Предвид изложеното, основателни са оплакванията на прокуратурата за завишаване размера на обезщетението и неоснователни са тези на ищеца за несъобразяване от окръжния съд на конкретните обстоятелства по вредите, интензитета им и за занижаване размера на обезщетението, както и тези за неправилно отчитане на икономическия показател за стандарта на живот при

определяне размера на обезщетението.

Затова, като е присъдил обезщетение в размер на сумата от 5 000 лв., окръжният съд е постановил отчасти неправилен съдебен акт, който следва да бъде отменен в частта на осъждането за горницата над 1000 лв. до 5 000 лв. и искът - отхвърлен за горницата над 1000 лв. до 5 000 лв. и потвърден в останалата му отхвърлителна част. Обезщетението се дължи със законната лихва от датата на забавата - 20.04.2023г. до окончателното изплащане на задължението.

С оглед изхода от спора, решението на окръжния съд следва да бъде отменено и в частта на осъждането на прокуратурата за разноските на ищеца за горницата над сумата от 250 лв. (съразмерно с резултата част от адвокатско възнаграждение от 2 500 лв.) до присъдените до 625 лв.

За въззивното производство разноси не са претендирани.

По изложените съображения, Апелативен съд гр.Варна,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 7/11.01.2024 г., постановено по гр.д. №220/2023 г. по описа на Силистренския окръжен съд в **ЧАСТТА**, с която Прокуратурата на Република България е осъдена да заплати на Г. С. К., на основание чл.2, ал.1, т.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, обезщетение за причинени неимуществени вреди, пряка и непосредствена последица от незаконното му задържане под стража за 13 дни, наложено като мярка за неотклонение по ДП №259-ЗМ-79/23 по описа на РУ Дулово, с Определение № 92/10.04.2023г. постановено по ЧНД №104/23 г. по описа на РС-Дулово, отменена с Определение, постановено на 20.04.2023г. по ВЧНД №162/23г. по описа на Окръжен съд-Силистра за горницата над сумата от 1000 лв. до 5000 лева, заедно със законната лихва върху горницата считано от 20.04.2023г. до окончателното изплащане на задължението, както и в **ЧАСТТА** на осъждането на Прокуратурата на Република България за заплащане на разноските на Г. С. К. за горницата над 250лв. до 625 лв., като вместо това **ПОСТАНОВИ:**

ОТХВЪРЛЯ иска на Г. С. К. срещу Прокуратурата на Република България за заплащане на основание чл.2, ал.1, т.1 от Закона за отговорността

на държавата и общините за вреди, на обезщетение за причинени му неимуществени вреди, пряка и непосредствена последица от незаконното му задържане под стража за 13 дни, наложено като мярка за неотклонение по ДП №259-3М-79/23 по описа на РУ Дулово, с Определение № 92/10.04.2023г. постановено по ЧНД №104/23 г. по описа на РС-Дулово, отменена с Определение, постановено на 20.04.2023г. по ВЧНД №162/23г. по описа на Окръжен съд-Силистра за горницата над сумата от 1000 лв. до 5000 лева, заедно със законната лихва върху горницата считано от 20.04.2023г. до окончателното изплащане на задължението.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 7/11.01.2024 г., постановено по гр.д. №220/2023 г. по описа на Силистренския окръжен съд в **ЧАСТИТЕ**, с които:

- Прокуратурата на Република България е осъдена да заплати на Г. С. К., на основание чл.2,ал.1,т.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, сумата от 1000 лева обезщетение за причинени неимуществени вреди, пряка и непосредствена последица от незаконното му задържане под стража за 13 дни, наложено като мярка за неотклонение по ДП №259-3М-79/23 по описа на РУ Дулово, с Определение № 92/10.04.2023г. постановено по ЧНД №104/23 г. по описа на РС-Дулово, отменена с Определение, постановено на 20.04.2023г. по ВЧНД №162/23г. по описа на Окръжен съд-Силистра, заедно със законната лихва считано от 20.04.2023г. до окончателното изплащане на задължението; - Прокуратурата на Република България е осъдена да заплати на Г. С. К. сумата от 250 лв. - разноси в първоинстанционното производство.

- е отхвърлен искът на Г. С. К. против Прокуратурата на Република България за заплащане на основание чл.2,ал.1,т.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, на обезщетение за причинени му неимуществени вреди, пряка и непосредствена последица от незаконното му задържане под стража за 13 дни, наложено като мярка за неотклонение по ДП №259-3М-79/23 по описа на РУ Дулово, с Определение № 92/10.04.2023г. постановено по ЧНД №104/23 г. по описа на РС-Дулово, отменена с Определение, постановено на 20.04.2023г. по ВЧНД №162/23г. по описа на Окръжен съд-Силистра за горницата над сумата от 5 000 лева до предявената претенция от 26 000 лева.

Решението може да бъде обжалвано пред ВКС на РБ в едномесечен срок

от връчването му на страните и при условията на чл.280 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____